

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
17 martie st. v.
29 martie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 11.

A N U L XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Lacrimi de fericire.

Nu vrei să-mi spui nici cu privirea,
Că ai dori să fiu a ta;
Nu-mi spui, dar eu simțesc adesea,
Că mâna-ți tremură 'n a mea.

De câte ori pe de-afurișul
Te-am prins că me privești uimit;
Pré dulci sânt ochii mari albaștri
Când au ceva de tănuit!

De ce-ți întuneci fața dulce,
Și ochii tei s'aprinđ în foc?
Îți pare reu că-ți spun durerea
Prevestitoare de noroc?

La vino 'ncoci și fii cuminte,
Ochii, seninul lor ceresc,
Nu-i turbură cu nori de lacrimi —
Stropii me ard, căci te iubesc.

Lucreția Suciu.

Ancuța dintre Prunturi.

— Novelă. —

Vereii mele Soția Candiano.

La 'ntelnituri de apă, pe covor auriu de drog și de sulfină, de bălând și schinteiore, Ancuța sta la umbra sălcilor și laninilor din marginea gârlei. Gandurile ei, mai repeđi ca undele râului ce curgea la picioarele sale, alergau și străbăteau ciasurile, dizele și mulțimea anilor, care trecuseră de când ea iubise.

Điua da 'n spre sêră. Dincolo peste gârlă, în livedea Ancuței, s'auđiă zîngăitul cóselor și cântecul muncitorilor. Ea 'ncreți fruntea, își neteđi tâmplele cărunțite, ca și cum voia să 'nlătore o cuetare, care îi turbură liniștea sufletului; apoi sculându-se de jos, trecu puntea, își făcu drum printre cătinile și richitele de pe prundurile apei, se îndreptă cătră cositori. Ea sosi fără să prindă de veste că, în mâna ei, ținea un ștergar tivit cu găurele și ales cu riuri frumoși la amêndoue căpêțiele, că își ștergea cu dênsul lacrămile ce-i străluciau pe gene, că-l sărută ca pe niște môte sfinte și-l înfășură și-l deslășură intristată, când după brațul drept când după brațul stâng...

În scăpêtatul sórelui, florile tăiate și culcate la pământ, imprășciau cel din urmă, cel mai tare miros; dudaele uriașe cotropindu-le își lățiau frunđele, copleșiau potecile. Troscotul, pirul și rogozul verde, încădrau minunat de frumos schinteiorele, țintaula, florile de păpădie, de susaiu și de tătănésă.

Mai plâpânde și mai puțin stufoșe, laptele cucului, cода melului și a șoricelului, cimbrul și cu briiul se invălmășiau printre ismă și pelin, printre brusturi și scaeți, printre vetrice și cucută; — sulfina mândră respândiă în giuru-i miresme, iar mușetelul alb le învêliă ca într'o pânză.

Âncă puțin și fênațele Ancuței se sfêrșiau de cosit; cătră sêră, cositorii abăteau la lucru, căci a doua đî eră serbătore. Cum vêđură pe Ancuța, cunoscură că nu eră în tôte vierbele, că nu fi erau toți bobii; altă dată, ea, nu mai conținea cu glumele; fiind snovosă și bună platnică, șciea să atragă pe toți la muncă. Fără nici o bătae de cap își prășia porumbul; ară, grăpă, mai naintea tuturor, ca și cum ar fi avut voinic; făcea tot numai cu cuvintele ei dulci ca mierea, blânde ca porumbițele. O iubiau toți sătenii; miluiă și pe bun și pe reu, așa că nimeni nu se 'ndură de bunătățile ei. Or ce cêrtă, or ce ne'nțelegere, a femeilor din sat, se sfêrșiă la Ancuța din Prunturi, ea avea darul d'a împacă pe cei ce se vrășmășiau între dênșii, d'a mângăiă pe cei ce se găsiau în suterință. Părea a fi mama celor intristați și amăriți.

Avea un singur băiat, dar eră halal de sufletul ei, căci, fiind deștept, invêțase carte la oraș și acum de mîntea lui se folosiă tot satul. El eră primar, el invêțator, el împăciuitorul și binele tuturor. D'avea vreunul nevoe d'o jalbă, de vr'o scrisóre, el slugiă, îndatoră pe toți d'o potrivă. Vorbiă cu popa despre viețile sfinților, cu ispravnicul despre lege; semênă a fi crescut cine șcie în ce casă boerescă. Ancuța-l iubiă și se închină în numele lui, ca 'n numele lui Đdeu.

Se auđise câte ceva, despre acêști femeie atât de bună și-atât de darnică, dar adevêrat nu se șciea decă fusese măritată, séu decă făcuse ea, 'n tinerețele ei, vr'un pecat; destul că, băiatul, eră mâna drêptă a ei și a tuturor sătenilor.

Se făcuse goșgoșea omul dar, cu tôte acestea, eră mai supus și mai ascultător decăt un copil; odată cu capul nu ar fi eșit din vorbele mamei sale. Pentru dênșa făcea, đilnic, tot ce-i sta prin putință, numai ca să o mulțumescă. Mângăere dulce și unică, cu care eră respłătită, în urma celor ce pătımise până să-l vêdă om în lume!

După ce mâncaseră de nămeđi cosașii, pe recóre, năvăliseră cu mic cu mare la lucru, căci vo-

iau să dea gata tot până 'n séră. Făşiau cösele pe sub ierbă şi brazdele de fân cădënd. rënduri-rënduri. remăneau în urma lor. Când se făcù popasul cel din urmă ca s'ascută cösele, lucrătorii nu mai avură răbdare să vedă pe Ancuţa aşă de 'ntristată şi, la rëndul lor, intrerupseră tăcănitul gresiilor şi-al ciocanelor, pe tăişul cöselor, cu fel de fel de glume, că dör o face-o şi pe dënsa să scötă vr'o vorbă. Inse geaba, ea sta d'o parte. n'audiá, nu vedea nimic din ceea ce diceau, din ceea ce făceau dënsii. Cusurul seu, Mitruş Răgazu, mai vorbăret, îşi lăsă cösa atërnată cu coporîia de clinciul unui prun şi apropiindu-se de Ancuţa îi dîse:

— Dar öre ce ai, cumëtră Ancuţă, eşti mănî-ösă pe noi că nu sfërşirăm cu cositul: n'ai tēmă, fii pe pace, că de şi mäne e serbătöre, inse om face clacă cu toţii şi ți-om fi pe plac, cumetriță dragă. Ve invoiți, mēi fraților?

— Da, Mitruş, respunseră toți într'un glas, mäne venim negreşit.

Ancuţa îşi neteđi din nou tāmpla şi când auđi vorba clacă, strigă:

— Nu, nu primesc. veți sfërşi când va vré Dđeu, dar...

— Dar, dar ce ai de eşti atât de posacă?

— Ce am? me sileşci să spun, ei bine ascultă:

»Sunt mäne doueđeci şi cinci de ani. — pare că fu eri — de când, o surată a mea veni să me via şi pe mine în satul lor la clacă, la strîns la fân. De pe întuneric, dis-de-diminéță, plecai fără a spune nimenui nici albă, nici negră. Eram atât de resfă-ștată, încât făceam tot ce-mi plesniá prin minte. fără să-mi pese de nimeni.

»Bieții părinții mei! M'avură numai pe mine. — Eu le-am scurtat ăilele! Erau apröpe să me logodescă cu Dinu Pătraşcului, inse eu, cu surată-mea, pornii d'aici dintre Prunturi şi când se luminá de dđiuá, când licăriá lumina pe turla bisericeii, noi coboriam peste multe dincolo 'n Moiceni.

»Auđisem, ve spun drept, că acolo erau o mul-șime de flăcăi frumoși și vream să cunosc și eu pe câte cineva dintr'un sat apropiat. Ce Tătari? Pré eram, din pricina taichii, străină de lumea de pe acolo. Nu-mi erá d'a bună de nu puteam sta locului!

»Unul câte unul, clăcașii începură să sosescă, fetele cântau, băeții fluerau, nevestele-și făceau cruce, căci auđiau tóca la biserică. În diminéța aceea, n'am să uit, me simțiam veselă, ușöră de par că aș fi șburat.

»Ömenii îmi păreau aci mai voioși, mai dră-găstoși decât la noi. Îmi părea bine că venisem: rídeam și spuneam la glume, ca și cum, de când lumea, eram din Moiceni. Care mai de care se întrecea să intre în vorbă cu mine, să-mi facă haz. Dinu Berbenel, veđi că de Dinu tot n'am scăpat, nu se deslîpi de mine, din ciasu ce me vedü; umër la umër, cu dënsul alergai, peste cositură, până la prând; trozníá fēnul sub picioarele noastre și mijlocul meu în mánile lui. Se ncepuse clăia; noi primiam dela toți paiele de fēn și le aruncam d'asupra; de câte ori proptiam furca în pământ ș-asteptam să ne vie fēnul, de atâtea ori, ne dam după copită, și ne sărutam cu foc.

»Când sfërşirăm, ömenii o luară unii spre horă, alții spre casele lor, eu nu șcieam în cotro s'o pornesc; singurá nu aș fi fost în stare să fac un pas; mi se impleticiau picioarele, îmi scăpărau ochii după Dinu. Simțiam că nu mai este chip, nu mai am putere să me deslîpesc de lângă dënsul; cu tóte aceea, îmi erá limba legată, cuvēntul așă de împedicat, încât nu aș fi fost în stare să deschid gura.

»Me furnică peste tot trupul. se învèrtiá locul cu mine, dar pe dată ce Dinu veni și-mi întinse mána, îmi fu destul; fără să mai stau la gânduri, o pornii cu el în sus, pe sub muchea dealului.

(Incheierea va urmá.)

Smara.

Netemeinicia vieții.

Nimenea la patul celui ce-și dá duhul, numai ea, îi scurtézá agonía cu oftarea lung'a sa, într'o casă părăsită și căduță în ruină, Mândrul ei fecior pe mörte, plänge mama cea bētrănă, Oh! și-atáta de frumosu-i, ochi sumeți și frunte mare, Ce din țărul lung și negru și stufoș, bogat apare. Mánile și fața albă și-a lui buze-s ca de cëră, El roteșce ochii negri și perduți din cale-afară. Ochii-s adânciți, obrajii în afară roși... cu jale El priveșce mut, pe gânduri țărul alb al mamei sale.

În odăe arde-un capët trist și scurt de luminare, Primblând umbre lungi pe fruntea tinērului care móre. Vēntul tot hueșce 'n ușa cea lipită cu hárție Și 'n subțirile ferestre care 'n vechi țifini scárție. Când el își întinde mána cea uscată-străveđie, Ochii lui cei grei închide și-și dá duhul de vecie, De-a remas immármurită muma care scöte plânsul, Umbra mare din părete... lumina lângă dënsul... În afară jalea iernei, înlăuntru plâns de mamă, Veste de călătorie suná glasuri de aramă, Și cum schintee 'n ferestre aurora ăilei iară, Luminézá cu dulcēță gurá, corp și máni de cëră...

Ea într'a nemilostivei desperări sbucium și góná, Ochii ei și mána dréptă și-o ridicá la iconá: »Mărturie mi-i pré sfânta, cu ce griji în tóte cele »Am veghiat scumpele ăile stinși în veci odraslei mele! »Flórea tinereții tale s'a uscat, bine-ai đis mamă, »Tótă cas'acum o umple numai clopote de-aramă, »Ce 'n hătăi întunecate și funebre ne invéță. »Netemeinică pe cătu-i peritóreá noastră víeță. »Căci ți-i gura înghețată și-avuși parte de tāmăe »Și la creșcetu-ți să ardă par' albastru de făclie »Și să-ți cante 'n lungi mătánii veđnica ta pomenire, »Preoții cu crucea 'n mână și de găt cu patrafire, »Ce mi-ai fost odată mie, scump' odraslă de lumină, »Mi-ai fost inima mea caldă, cugetarea mea senină, »Cât me bucuram și câte laude nu dădeam sortii, »Ca să te priveșce de-apururi adâncit în somnul morții, »Ca să string la peptu-mi numai țerna ta cea străveđie, »Ce nici mörť' acum n'aș da-o de mi-ar da o 'mpërăție, »Ca să vedü eu risipită tótă scumpa mea comórá...

»Curgeți lácrămi, faceți gărle, creșceți rîuri și isvórá, »Dar n'ați potolí 'n nimica pururelnica mea jale, »Lângă fiul meu cel rece și pornit pe-a morții cale, »La mormentu-i plin de umbră n'am de ce să 'mpedic plânsul, »Ci la mörte ca și 'n víeță deslîpít n'oi fi de dënsul.

Cornel Botez.

Speranța se asemēná cu salvatorul unui om care se inecă. Tocmai când victima sprîjină mai tare, se inecă amēndoii.

Pianul Bertei.

Comedie cu cântece într'un act, de *Barriere* și *Lorin*.

(Urmare.)

Scena III.

Berta, Iulia, alergând.*Iulia*. (Ridând, vine la stânga.) Dnă! dnă! nu șești? Oh! ce caraghioz lucru!*Berta*. Ce este?*Iulia*. Când închideam stolul dela salon, am zărit o pălărie cu nasul și urechea ridicată în sus... am privit sub pălărie; eră un domn care injură!.. se svércoliă ca un drac în aghiazmă, și strigă, bătând mătura cu bastonul lui; Dolce! dar expansivo! expansivo!*Berta*. Ce ȳici?*Iulia*. Am pufnit de rîs, dar el nu s'a clintit, și urmă a bodogăni înainte: Nici cel mai mic sentiment musical, ȳicea el, n'are ureche nici pentru doi bani!*Berta*. A ȳis acésta?*Iulia*. Ba încă câte altele și mai și...*Berta*. Ce a mai ȳis? voi să șeiu!*Iulia*. ȳicea: Cine este haiducul care...*Berta*. Nerușinatul! Ah! n'am ureche! n'am cel mai mic sentiment musical!.. Ei bine, și ce-mi pasă? eu sînt în casa mea! (Punându-se la pian.) Și îi voi probă, că am drept să fac ori ce-mi va plăce.*Iulia*. Ș-aveți să faceți tare bine, dnă. (Se duce la ferésta cabinetului.)*Berta*. Ai să veȳi. (Lovind clapele în tóte păr-țile.)

Copilă visătoare cu aurite plete...

(Iuliei.) Priveșce decă mai e în stradă.

In brațe-ți cerul puse comori făr' de sfêrșit.

(Iuliei.) Ei bine?

Iulia. El se frământă ca un suflet osîndit.*Berta*. E furios! îmi pare pré bine! (Loveșce clapele cu furie.)

Cu dragoste inima-ți pe toți póte să 'mbete

Iulia. (Reviind.) Ș-a rupt bastonul, dnă.*Berta*. (Ridând cu hohot, și lovind din ce în ce mai reu.) Ah! ha! ha! ce vesel lucru! (În acest moment ceva pică în salon. *Berta* se opreșce.) Nu cumva el ne aruncă cu pietre?*Iulia*. (Care a luat de jos și-a desvêlit hârtia.) Nu, dnă, sînt doi pitaci de câte cinci...*Berta*. (Trecând.) Doi pitaci!

O voce. (În stradă.) Nu prețueșce nici atata.

Berta. (Furiósă.) Ce nerușinare!.. Dar n'oi să me las! Iulio, hai și cântă împreună cu mine.*Iulia*. Dar dnă, eu nu șeiu...*Berta*. Nu face nimica, hai mai degrabă!.. (Berta și Iulia face un șarivari asurȳitor. Se aude sunând în afară.)*Iulia*. (Nr. 2.) Ah! dnă, cineva sună...*Berta*. (Apropiindu-se.) E dl de Nervil! tocmai la timp. De n'ar fi întârȳiat, nu s'ar fi petrecut tóte aceste... e vina lui! (Iuliei.) Ei? i-ai deschis?*Iulia*. Dar este Iustin în antret.*Berta*. Bine; suie-te la mătusa mea. Trece pe scara cea mică. (Iulia ese prin drépta.)

Scena IV.

Berta, singură, apoi un serv, și îndată *Frant*.*Berta*. Cine a mai aȳdit, ca o femeie să fie espusă la asemenea insulte, din partea celui întei trecător, celui întei calic ce trece pe sub ferești!..

Etă ce însemnéză de a fi vêduvă și fără rîsi un spri-jin... M'am hotărit bine de-acum: me voi remărită cât mai îngrabă și voi părăsi rëndul întei. la care ești espus la tóte desplăcerile! (Oglindindu-se.) Sînt aprinsă! mai adiniórea aveam aerul unei năluci; acum am aerul unui jaratec... (Șede dinaintea cãmínului.)

Servul. (Anunțând din fund.) Dnă, un...*Berta*. (Repede.) ȳi-i să între. (Aparte.) A die de Nervil, am să te dojenesc puțin, — căci o meriți, mi se pare. (Ia o carte de pe cãmîn și o deschide. *Servul* introduce pe *Frant*.)

Scena V.

Berta, Frant.*Frant*. (Vine prin fund alergând. Se orientează un moment, apoi merge drept la pian.) Un pian!.. au nimerit!..*Berta*. (Inturnându-se, cu un strigăt.) Ah! un străin... Ce voești, dle?*Frant*. Iertare dnă, dta ești, nu-i așa, care zdrîngăniai din pian mai adiniórea?*Berta*. A! dta ești de sigur cel ce striga în stradă: Dolce! espansivo!*Frant*. Da, dnă... Cântai »Studiele...«*Berta*. »Nici cel mai mic sentiment musical...«*Frant*. Prima seria, studiul al 7-lea.*Berta*. »Fără ureche!«*Frant*. Melodia în mi bemol.*Berta*. (Înapoiindu-i pitacii.) T'ai perd... dle.*Frant*. Iértă-me, dnă... dar o mișca... a de voe... și apoi... nu eră cu puțință, drept vorbind, că cineva să sealcieze mai abraș idea autorului... Eră un contra-sens complet. (*Berta* sună.) Cum găsești dta într'o așa esecuție ceva săltător, vesel? —

Uite-te, priveșce-me și me ascultă, dnă! (Canta)

Copilă visătoare cu aurite plete.

In brațe-ți cerul puse comori făr' de sfêrșit...

Berta. (Iuliei ce intră.) Iulio! arată ușa dlui! (Ea îl salută și ese la stânga.)

Scena VI.

Frant, Iulia.*Iulia*. (Aparte.) Ui-te! acesta-i dl Espansivo!*Frant*. (Ce remase incremenit.) Ah! (Punindu-și pălăria.) Am năpustit peste-o ducesă!.. Cu atât mai reu! Damele aceste mari își cred totul înveșit, chiar de a cântă falș! Ce ton!.. (Imitând-o.) Ieftă arată ușa dlui!*Iulia*. (Care e lângă ușe cu o luminare.) Sînt gata să ȳ-o arăt, — dle!*Frant*. Dă-mi pace bot cu ochi ce ești! Trebuia póte să-i ȳic: că ea cântă ca un ânger! Na me deia afară așa cu nepus în mésză... Pe mine! A! ce-i dreptul, nu i-am spus numele meu... Dar ce-mi pasă!.. dec'ar mai fi stat, m'aș fi putut scuză... și de va reveni, atunci... Da, am o idee... (Merȳend la pian și ședend.) Do, re, mi, fa, sol... (Iuliei.) Adu luminarea 'ncóce!*Iulia*. Dar dle...*Frant*. Luminéză-mi și dă-mi cheia pianului!*Iulia*. (Dându-i cheia pe care o ie de pe mésză.) Dar ce vrei să faci?*Frant*. Voi să acordez pianul, fire-ar... Asta va supără póte pe stăpână-ta; cu atât mai reu, pe legea mea! (Ridică capacul pianului, îl dă Iuliei să-l ție, care ține tot odată și sfêșnicul.)*Iulia*. (Ridând aparte.) Ce original!*Frant*. (Acordând pianul.) Do, do, — mi, mi!.. Maestru Dupréz, Choron, do, do, mi, mi... lovia tot

déuna peste clape... fa, fa, o minaretă próstă strică
tótă frumuseța compozi... fa fa fa, re... sonata in
re major eră cea mai próstă din... do mi fa re...
fiind că simfonia lui Beethoven si si, sol sol...
fiind că trec in fiecare séră pe sub feres... si si,
do... restele aceste, si do re mi fa... acordez pi-
anul, pentru a-mi cruță urechile mele proprii...

Iulia. (Aparte.) Acesta e un artist, séu un con-
structor de pianuri, ce umblă după alișveris...

Frant. Nu-i așa de reu după cum se părea...
(Face doue trei acorduri fórte puternice și apoi as-
cultă.) Ea nu mai vine... (Sculându-se.) Haide! tre-
buie să renunț... (Inchide pianul. Tare.) E gata.
Adio fetico. Să spui stăpânei tale, că e o gură cască.

Iulia. Auți vorbă!

Frant. Nu, — ce-i dreptul, asta n'ar fi tocmai
venibil pentru o damă mare... Să nu-i spui ni-
cică. Me rog, dar eu n'aveam o pălărie când am
intrat in casa asta? Uite! o am pe cétă!

Iulia. (Aparte.) Cât e de poznaș! De sigur că
e vr'un artist!

Frant. A! totuș să-i dici... (Privind in drépta
și stंगा.) Uite! o mică marmură sculptată de mine.

Iulia. Dta ești sculptor?

Frant. Sânt o grămadă de lucruri... Să-i spui
stăpânei tale, că n'oi să-i viu nici de anul nou, nici
de Paști... nici de... (Privind un vas.) Sevre vechi,
pastă rumenă... (Vedénd portretul Bertei.) Uite! o
miniatură...

Iulia. Portretul dómnei.

Frant. Ce spui? da șcii că-i frumoșică. Nu-i
luasem séma. Dar cum o chiamă?

Iulia. Berta.

Frant. Berta!.. Berta de altă dată se ocupă a
tórce lână... asta se ocupă a-ți întórce... spatele.
Să me dea pe ușă afară, in așa chip... Ce umi-
lință... (Ia un evantail.) Os de fildeș...

Iulia. (Aparte.) Nu-i in tóte sâmbetele!..

Frant. (Esaminând alt vas.) Sevră veche... ce
delicat e... (Il scapă, vasul se strică.)

Iulia. Oh!

Frant. Cum? da șcii că-i delicat?... (Dându-i
bucățile.) Ascunde degrabă aceste ruine... mai târ-
diu poți să le vinți la un antiquar drept ruine...
istorice. (Lovind-o prin evantail.) Drace! da șcii că
ești o fată frumoșică?..

Iulia. Deu?..

Frant. Se 'nțelege! (Esaminând-o cu de-amē-
nuntul.) Ești croită intr'un mod fórte artistic. Ia ara-
tă-mi labele.

Iulia. Labele?

Frant. Hai, să-ți vedem lăbuțele!

Iulia. (Apropiindu-se și arătându-i mânilor.) Iată-le.

Frant. (Luându-i mânilor.) Frumusele! ei dar,
drăguță, nu-s deseversite...

Iulia. Poftim?

Frant. Ii lipsesc găurelele...

Iulia. Hahaha! ce caraghios! — Dar... ușa,
de...

Frant. (Ridicându-se.) Da, da. (Vré să iasă.
Aparte.) E lucru fórte prostesc de a eși astfel...
(Trece Nr. 2.) Iată-me necinstit in fața damei acēs-
tei... (Privind partea pe unde a eșit Berta.) Și nici
că se arată... incăpăținată-i! Déc' aș strigă foc!
(Iuliei.) Strigă foc!

Iulia. (Inspăimântată.) Ce spui?

Frant. Cum?... nimic... voiam să dic...

Iulia. Ce?

Frant. Din ce loc ești tu?

Iulia. Din Burgonia.

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Bibliografie.

Über den Ursprung der Rumänen. Ein Beitrag zur Ethnogra-
phie Südosteuropas, von Traugott Tamm. Bonn, Verlag von
Emil Strausz. 1891.

(Urmare.)

Capitlul III. Șeurile Românilor de nord in timpul
de astăzi pag. 38—53.

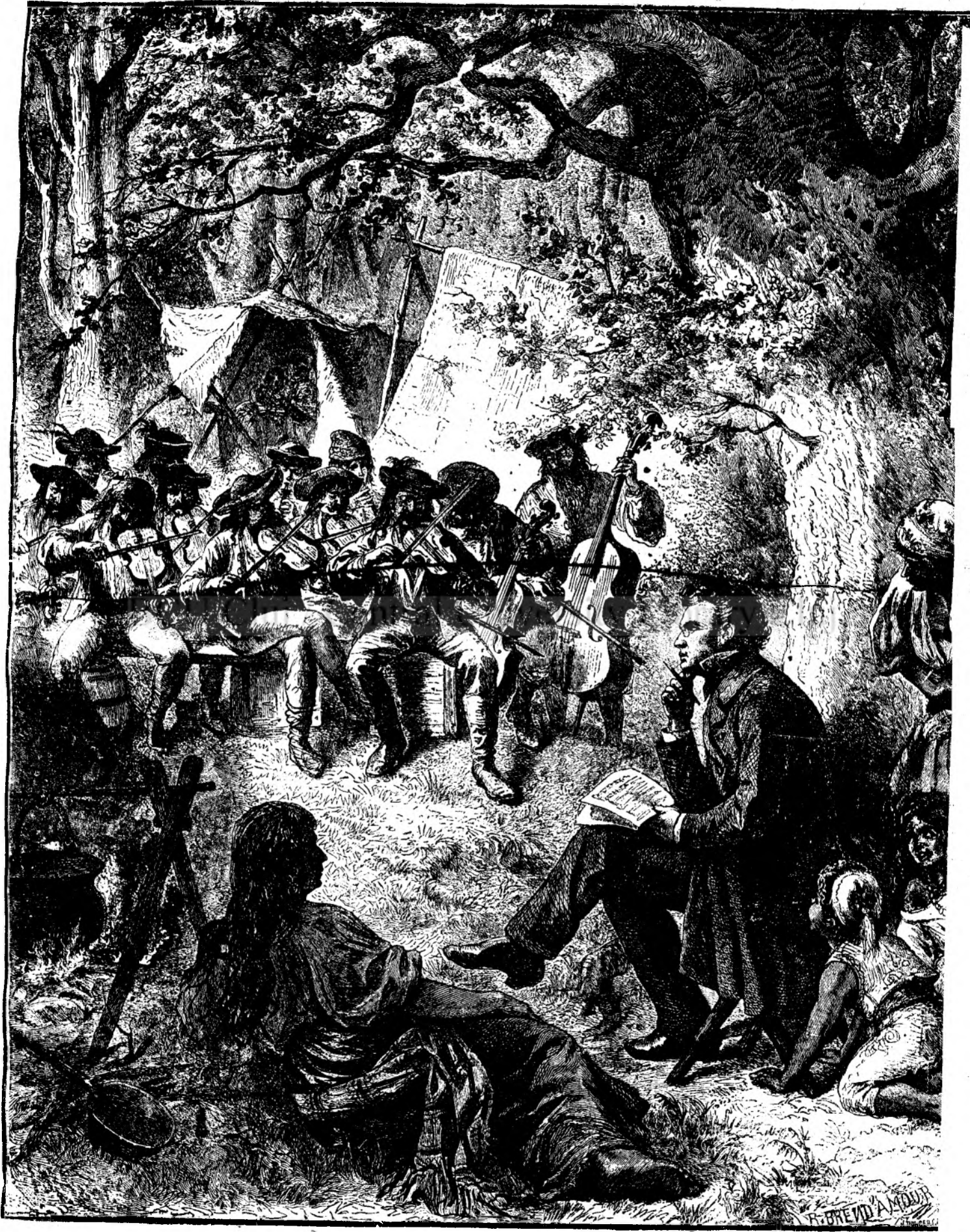
După charta etnografică d. e. alui Gerland
'Europa pe la 1880' șeurile de astăzi ale Ro-
mânilor mai că coincid acurat cu vechia Dacie,
ba in unele puncte românimea a trecut peste
confiniele Daciei. Aci își pune autorul întrebarea, cum
se póte conciliá acésta cu faptul, că pe la mijlocul
secl. III elementele romanice câte s'au mai putut
ținé in contra năvălirii barbarilor, s'au retras in mun-
ții Transilvaniei. Cea mai simplă explicațiune ar fi,
continuă el, că Romanii au așteptat in munți așe-
darea viforului migrațiunei popórelor, și trecénd pe-
riculul, s'au întors iarăș la locurile cele vechi, de unde,
inmulțindu-se au emigrat și in ținuturile invecinate.
Pentru judecătorul nepreocupat originea Românilor
nordici de ađi dela locuitorii romanici și romanisați
ai Daciei trebuie să fie ceva tot așa de sine înteles,
ca originea Francesilor de astăzi dela Galii romani-
sați. Faptul că Români de nord locuiesc astăzi chiar
acolo, unde dela Traian încóce s'a născut o popora-
țiune romanisată, vorbeșce așa de tare și convingē-
tor pentru continuitatea lor, încât trebuie să pretin-
dem argumentele cele mai positive, mai neescepțio-
nabile dela toți aceia, cari sânt de altă părere in
privința acésta.

Densul mărturiseșce, cum speréză, cea mai na-
turală opiniune, că arborele genealogic al Românilor
de nord se reduce la Romani dacici, și că aceștia
n'au deșertat nici odată de tot țera centrală a Daciei.

In giurul acestei țeri centrale, Transilvania de
astăzi, ocupă Români un teritoriu de limbă estins,
considerat in mare mai că nemestecat. Acesta se
intrerumpe numai prin doue enclave, locuințele Se-
cuilor și ale Sașilor: »Doue insule intr'o mare turbu-
lentă, refracțiunea undelor amerință a le subspělă și
distruge; decă forța de espansiune a românimei va
creșce mai incolo neimpedecată, țera transilvană re-
dicată va fi odinióră iarăș, ce a fost nainte cu mai
mult de o mie de ani, o țera curat romanică.»

Teritoriul limbei române in vest se atinge ne-
mijlocit cu șeurile principale ale Maghiarilor. După
străbaterea culturei apusene și căștigarea poporului
maghiar pentru creștinism, încep și Maghiarii a se
dedá cu agricultura; țeranul maghiar inaintéză până
la pólele dealurilor resăritene, ba până in fundul vâ-
lilor, care se deschid la șesuri, și aci intimpină pe
Român, carele in direcțiune opusă coborând dela
munții sei pētrunde inainte in cucerirea etnografică.
Resultatul e, că acum ambe teritóriele de limbă, cel
maghiar și cel român, se imbucă ca dinții rótelor unei
mașine.

Mai incolo, atingénd in liniamente principale ota-
rele de limbă, ale Românilor cu Maghiarii, in Bănat
cu Sêrbii și Germanii, in Maramureș și Bucovina cu
Rutenii, ajunge a caracterisá otarul de sud, ce-l for-
meză Dunărea dela gurele ei până la pórtă de fer
și peste acésta până la Moldova nouă. Dunărea, đice
autorul, nu e mai mult pedecă destulă in contra ro-
manismului agresiv; la doue puncte acesta a trecut
Dunărea și se lăteșce cu bărbăție: in Dobrugea pe
contul Nogailor și Bulgarilor, in regiunile Timocului
pe contul Sêrbilor. Pe țermurile Dunărei dela Silis-
tria până la Vidin și poporațiunea bulgară șcie ro-
mânesce: d'abiă este vr'o in...

incet recucerirea Mesiei vechi pentru românime. Românimea înainteză în totă periferia sa; mai pretutindenea în diaspora crește numărul Românilor (nordici) mai mult prin asimilarea de populațiuni străine, ales slave, decât prin propria sa înmulțire, așa că Kanitz are dreptate, când vorbește despre activitatea, cu care România absorbe sânge slavice.*

În Serbia se pune numărul Românilor pré sus la 150,000, între cari sânt numai puțini Țințari séu Români de sud. Moldova a căpétat populațiunea sa română séu cel puțin o însemnată întărire a acesteia din Maramures.

Admițând, că din timpuri vechi până în cele mai noue elementul român s'a scurs peste munții marginași ai Transilvaniei în șesurile esteriore, și că mișcări în direcțiune opusă n'au fost nici decum séu numai singuratic, amintește coloniile române din Moravia și Galiția, precum și pe așa numiții Huculi și conchide: »Munții marginali ai țerei rădicate transilvane au fost în decursul migrațiunei popórelor refugiu Romanilor strimtorați, și au devenit mai târziu légânul gîntei »române« mestecate din Romani și din nou adveniții Slavi (die Wiege des aus den Romanen und den neuhinzugekommenen Slaven gemischten »rumänischen« Stammes); de aici s'a lăit ea în afară în regiunile dela póle, și în lăintru peste căldările vălilor și peste colinele păduróse ale Transilvaniei; aservirea și parțiala deplasare a Românilor prin cele trei »națiuni« privilegiate au putut retardá, dar nici decum nimici de tot acest proces.*

Ca aditament la acest capítlu, înșiră mai multe nume de sate din regiunile fluviale ale Jiului, Oltului, Arghișului, Buzeului și Ialomiței, din valea Vede și Dimbovița, care de și n'ar fi fondate, totuș sânt colonisate de Români ungureni și-si promite succese mari dela studiul numelor de locuri în viitor.

Capítlu IV »Români de sud« pag. 54—66. Aci describe charta etnografică, cum s'ar presintă astăzi, decă desvoltarea peninsulei balcanice dela timpul imperiului roman prin evul mediu n'ar fi fost disturbată. Naționalitate de limbă romanică ar implé ținutul în sud dela Dunăre până la cómele Balcanului, asemenea Serbia, Bosnia, Hertegovina și Črnagora; limba grecescă ar fi dominantă în Tracia, Macedonia, Tesalia și Epir, în Grecia propriă și pe insule. În vest s'ar despărți acești doi rivali prin resturile lîrilor vechi și prin Schipetari. Astăzi sfera grecismului e tare îngustată prin Slavi, Osmani și Abanesi, cea română e usurpată mai de tot prin Slavi, în măsură mai mică prin Osmani și Tătari. În sfera română ar trebui să aflăm astăzi resturile vechiei populațiuni romanice; dară stând contrariul, caută să admitem imigrațiunea Țințarilor spre sud séu sudvest.

Asemenând desvoltarea Românilor de sud cu cea acelor de nord, arată, că cești din urmă s'au desvoltat mai bine ca un întreg. »De și Țințarul singuratic întrece pe nord-românul singuratic prin unele proprietăți de caracter, energie, diligență și industrie, totuș considerată ca întreg, românimea de sud e asemenea grăuntelui, carele a căđut între spini și pe petró. Sórtea a distribuit fraților din nord solul fructifer de cereale al țérilor dacice de odinórá, și decă astăzi nu observăm la ei deja róda insutită, totuș desvoltarea repede spre mai bine nu o póte contestá nici un observător imparțial.*

În peninsula balcanică întimpină etnograful Țințari pretutindenea și nicăiri, dice autorul, de aceea e greu a vorbi despre ședurile lor proprie. În orase numai cunoscătorul póte distinge coloniile țințare de elementele grecești, căci neguțătorul, architectul și meseriașul țințar se servește pe stradă și în afaceri de limba grecescă și numai în familie de limba sa

proprie. La țéră iarăș, pe când véra resună limba română de sud pe cóstele munților și în vălile rediccate, în timp de iernă adeseori nu alli nici un unic Țințar. Mai nicăiri nu se ocupă Țințarii cu agricultura; economia de vite e ocupațiunea lor principală, numai femeile și bătrânii, cari remân véra acasă, duc puțină economie de câmp. Ei șed în locuri acomodate pentru ocupațiunea lor predilectă: în Pind, și la cursul superior al Aspropotanolui, în munții tesalici, epirotici și eubei, ici și colo în Pelopones, asemenea în Rhodope și pe declivitățile Balcanului.

După ce înșiră celelalte ocupațiuni ale Țințarilor ca comercianți, industriași etc. printr'un citat dela Roesler, amintește pericolul de desnaționalizare, relevând tenacitatea femeilor, cu care păstrează limba română.

Despre numărul Românilor de sud nu póte arată nici el date positive, (Gocévic pune numărul celor din Serbia vechie și Macedonia la 100,600, dintre cari ca la 83,000 sânt grecisați. În Pind (după Hertzberg) sânt cam tot atâția, în Tesalia 15—20,000, cam 40,000 nestabili în Epir și Albania. În Helada, Eubeia și Morea câteva mii. În Tracia și celelate părți ale peninsulei balcanice fórté le-a scăđut numărul) — ține inse că n'ar puté trece peste 200,000.

Mai de mult a fost altmintrenea, despre ce nu lipsesc indicii; așa mai există resturi isolate de populațiune română cândva mai numerosă, mai estinsă în Istria. Români istriani se consideră de unii ca emigrați din nordul Dunărei. Au mai fost Români în Bosnia, Hertegovina și în Dalmația. După Miklosich, apunerea Românilor din Serbia a putut avé loc mai timpuriu în secl. XII. Fost-au aceștia din ramul de nord séu din cel de sud, nu se șcie, decumva n'au fost urmașii locuitorilor romanisați celto-ilirici din Dalmația. Despre dialectul Românilor apuși din Dalmația, Bosnia și Serbia nu șcim nimica.

Fiind că se admite, că limba macedo-română e numai un dialect al celei daco-române, tot nu este neincungiurabil a deduce pe toți Români de nord și de sud din una și aceeaș patrie primitivă, ori de dincóce, ori de dincolo de Dunăre. În această privință autorul denuncie ipotesa »Romanii din Mesia vorbiau deja înainte de Aurelian aceeaș latină rustică, ca și frații lor dacici din stânga Dunărei; căci atât în Mesia, cât și în Dacia, au venit, cum se póte presupune, principalmente țérani dalmatici și panonici romanisați; atât în Mesia, cât și în Dacia s'a influințat românimea de aceeaș basă etnică, căci după tradițiunea cređibilă Geții și Dacii au vorbit aceeaș limbă, cel mult cu abateri dialectice; în fine aducerea unei părți mari de elemente romane din Dacia și aședarea lor în Mesia sub Aurelian au promovat de sigur omogeneitatea romanimei. — Deci considerândpe Romanii mesici de străbuni ai Românilor de sud, n' avem cel ne mirá, că aceștia vorbesc o limbă în esenție egăă cu cea daco-română, abstragénd dela iubilarea ei mai mare cu elemente grecești și mai puțină cu de cele slavice.*

(Va urmă.)

Teodor Roșiu
em. profesor gimnasial.

C u g e t ă r i.

Copilul cercând greutatea omului, cade la pământ.

*
Tăcerea publicului este protectórea abuzurilor.

Cornelia Emilian.

Scrisori către un tânăr cleric.

II.

Carissime! Săra și dimineața în decursul s. rugăciuni faci o pauză de vre-o 5 minute în cari meditezi... mulțumind lui Ddieu pentru toate binefacerile cu cari te-a invrednicit. Nu cerc cum judecă conștiința ta în acestea minute. Și nu cerc nici aceea, decât ții poți în gândul teu cu fariseul: »Eu nu sunt ca ceilalți oameni.«

Nu me pun pe terenul acesta al meditațiilor religioase. Acestea cad în speciala ta stare sufletescă. Aici nu te poți judecă nime, decât numai Ddieu. El vede ce cugeți și până unde sboră judecata sufletului teu. Tu poți fățări fața cea mai pie; poți să-ți increțești fruntea; poți să-ți rădici cu pietate ochii spre cer; poți vărsa chiar și lacrimi... poți — să seduci o lume cu fariseica ta față, decât gândul teu nu va fi tot așa piu... ci se va ocupa cu lucruri netrebnice.

Tote acestea le poți — dar în acel timp nu ai dobândit absolut nimic, din contră singur te-ai osândit. Și ce e mai cu dobândă: osanda séu fățaria séu dora adevărata pietate?

Alege tu singur. Alege inse așa, ca să poți avé liniște și să știi că Ddeul păcii este cu tine. Căci étă cum te povețuește apostolul ginților: »Câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt iubite, câte sunt de bună laudă acestea să gândiți — acestea să le faceți: și Ddeul păcii va fi cu voi.« (Filips. C. 4. v. 8—9.)

Fii dară și tu așa. Nu fi fățarnic, nici cu gândul, nici cu vorba, dar nici în lucrările tale. Drept aceea, decate ori vei îmbracă vestmântul teu, te cugetă cum îl imbraci și spre ce scop este îmbrăcarea ta? În celea din urmă căcă: ore poți ascunde vestmântul teu neodihna conștiinței tale? Dă-ți apoi sémă, de e mai potrivit, un vestmânt prețios séu o conștiință neliniștită?

Eu prefer conștiința. Acesta ți-o recomand și ție. Căci, cu conștiința liniștită mănânci în pace, dormi fără griji și umbli în tot locul negenat de ochii lumii. Ca să poți avé conștiința curată până când se va cere sufletul teu dela tine, ai datoria ca să fii cumpătat. Ai datoria ca în lucrările tale să nu esagerezi. Ca să poți așa îți mai recomand, ca până nu începi o lucrare — fie cât de mică — să cugeți, de dece ori asupra tactului cu care ai să începi. Să cugeți, decât e bine. decât e trebuitore, decât nu-ți este spre dauna ta séu decât nu este chiar spre pericolul și nefericirea altora.

Séu nu dă bētrânul tot asemenea sfaturi celui tânăr? Și pentru ce ție: bagă de sémă? Și ce se cuprinde în acesta espresiuine? Nimic altceva decât: meditațiunea.

Meditază dar și tu, Carissime, cu multă dragoste asupra viitorului teu. Consiliul meu ar fi, ca încă până ești în clerică să te insoțești cu tineri iscușiți și împreună să ve puneți întrebări, pe care éraš împreună să le rezolvați. Dar să le rezolvați așa, încât și cel mai cărpinos dintre voi încă să nu afe nimic de contrariat. Dar bagă de sémă, ca în acestea deslegări de probleme, să nu ve infocați peste măsură, ca pe acesta cale disputa vōstră inocentă să trecă în certă, iar din certă în dușmănie. Căci, nu este mai urită decât dușmănia între omēnii tineri și

cari totuș sunt siliți a trăi împreună anii de clericie. Știu casuri unde tineri indușmăniți în seminarium, au eșit cu această dușmănie chiar și în vieța publică, ca preoți.

Este o altă întrebare, care pot fi urmările acestei indușmăniri!? Până a nu-ți enumeră câteva din acestea — pentru orientarea ta — vei fi satisfăcut decât mai înteu te voi întrebă pe tine: pentru ce se numesc și se intitulază preoții: frați în Christos?

Pentru că, țiecem noi »s'au lăpădat pe sine, au luat crucea și urmăză Mântuitorului!... Pentru că cu toții sunt gata a suferi toate acelea chinuri, până și mōrtea de pe cruce, pentru eternul adevăr propagat prin Mântuitorul și Rescumpărătorul nostru. Pentru că, se mai țiece, că preoțiunea propagă învățătura despre sublimul celor trei virtuți cardinale: credința, speranța și iubirea! Iar dintre toate, cel mai puternic argument este, că numai cei aleși de Ddieu pot să și servescă la altarul Domnului. Mulți pot fi chemați, inse foarte puțin aleși. Iar cei aleși din mulțime, ca să stee lângă cel mai mareț loc venerat de toate popōrele pământului în toți vecii — și care se numește altar, au dreptul mai mult decât chiar și ênșiși frații de un sânge, ca să se numescă frați.«

Te întreb: Ore se cade ca frații în Christos, cari ar trebui să fie decisi unul pentru altul a se espune în ori și ce pericol, să se indușmănescă?

Dar ore e frumos, e cuviincios, e conform legii, »să iubești pe de-aprópele teu ca pe tine ênsu-ție, ca ênșiși frații să fie indușmăniți, să se clevetescă, să fie gata a se resbună unde numai va fi ocaziune?... Decă așa pot fi unii frați, atunci nu înțeleg iubirea» despre care apostolul Pavel țiece, că »nici odată nu se mână, nici odinioră nu cade.«

Unde rămâne atunci moralul intru darea exemplului bun? Séu ajungem atunci la dicala poporului: »fă ceea ce țiece popa, nu face inse ceea ce el face!« Urmarea, că poporul ar fi mai pe sus decât »popa« lor. Cu toate acestea o constatez — că pe lângă excepțiuni onorabile, față de mulți preoți are dreptate poporul. Și are dreptate, pentru că s'a convins, că în mulți preoți lipsește sentimentul de pietate care, pe lângă știința s. scripturi este și trebuie să fie decorul statului preoțesc, mai lipsește și iubirea și abnegațiunea de a se face »tuturor de toate«, și sinceritatea și taria convingerilor... așa cât fără ca să mi se impute, ție s'ar părē, că pentru unii, ar fi preoția numai o meserie, după care pot trăi cu bună dobândă în acestea ale lumii.

Pentru ce sunt totuș, și aceștia aleși de Ddieu ca să-i servescă? Mai înteu nu-i osândi, ci mediteză!..

Să nu te ingrozești de atâta meditare câtă îți pun la inimă. Căci îți spun, că fără de meditare nici odată, dar nici odată nu vei merge pe calea adevărului și a dreptății.

Dar eu știu, că tu ai cetit multe cărți de meditari, fie fost scrise în l. latină séu germană séu maghiară, admit acum și celea românești! Știu, că ai cetit cărți în cari se dau bune povețe clerului; ba în totă ziua auți de pe catedră, că menirea clerului e tot înainte ca să pōtă și el țiece cu apostolul, »ca bună luptă s'a luptat.«

Tot ceea ce ai cetit și ai auđit, este și a fost pentru tine numai teorie. Tu nu cunoști încă de loc vieța preoțescă. Nu o cunoști, pentru că despre acesta încă nu s'a scris la noi Români nimic. De s'a făcut ceva, au fost niște traduceri după autori catolici, a căroră vieță este cu totul alta ca a clerului nostru. Nu-ți țiece să nu le cetești — dar îți constatez, că în vieța ta de foarte multe ori nici nu-i intimpină nimic din celea ce-ai cetit.

De aceea te fac atent, ca nu cumva să-ți pui la inimă casuri pe cari tu nu vei avea să le rezolvi în viața ta preoțescă românească. Pentru aceea ce-teșce mereu cărți bune.

Tu vei avea să servești pôte în o biserică în care vântul te va lovi în față, rațele sôrelui te vor genă prin păreți și în care nu tot poporul teu va putea intra, din cauza micimii ei; tu nu vei avea să umbli pe strade pardosite, ci îți va păre bine, decât pe stradele parochiei tale — în zile ploioase — vei putea nimeri câte un pășitor de pêtre; tu nu vei avea să umbli prin salône, ci de multe ori vei avea să ștergi cu capul teu paingeni delă grindile credincioșilor tei; tu nu-ți vei face chitanță la finea fiecărei luni, ci ție îți vor plăti funcțiunile poporeni. Nu inse atunci când ai seversit funcțiunea, ci la luna, la anul său la... învierea morților; tu nu vei avea casă parochială cu multe încăperi și mobilată după modă, ci te vei mulțumi și cu o pré modestă căsuță pentru tine și familia ta. O, dar câte și câte vei intimpină în viața ta preoțescă!! Mediteză acuma și aici ce vei face și cum te vei povățui!?

Mediteză cu multă paciință și fără să desperi de statul teu preoțesc. Mediteză, căci de și sunt astăzi timpurile vitrege pentru noi, au fost odată cu mult mai vitrege. Mediteză, inse fără a fățări alésa ta carieră. I-ți mai repet și acuma: deprinde-te cu meditarea!

Seghedin, 1891.

Preotul Macavei.

Jubileul Academiei Române.

— La 1/13 aprile 1891. —

* Am scris și noi în mai multe rânduri, că Academia Română va serba în sesiunea sa generală din anul curent jubileul de 25 ani al înființării sale.

Din incidentul acesta biuroul Academiei a îndreptat către toți membrii, onorari și corespondenți, următoarea invitațiune:

ACADEMIA ROMÂNĂ.

București, 7/19 martie 1891.

Nr. 5160.

Stimate domn și coleg,

La 1/13 aprilie viitor se implinesc 25 ani delă decretul prin care Locotenența Domnăscă delă 1866 a promulgat Regulamentul pentru formarea *Societății literare române*, care s'a transformat în Academia Română de astăzi.

Academia a hotărât a serba la ziua numită aniversarea împlinirii unui pătrar de secol de existență, printr'o ședință solemnă și printr'un banchet.

Avem onóre a Ve rugă să binevoii a luá și Domnia Vóstră parte la acésta serbare a Academiei nóstre, care se mândrește de a Ve numără printre membrii sei.....

Ve rugăm să binevoii a ne înșciință până la 15/27 martie despre participarea Domniei Vóstre și să primiți încredințarea pré distinsei nóstre considerațiuni.

Președintele

Secretarul general

Hașdêu.

D. Sturdza.

*

Cu ocasiunea acésta, credem că va fi interesant să publicăm aici și personalul actual al Academiei Române:

MEMBRII ACADEMIEI

I. Secțiunea literară 1, dl Roman Alesandru, numit la 1866. 2, dl Caragiani Ioan, numit la 1866. 3, dl Sbiera Ioan, numit la 1866. 4, dl Maiorescu Titu,

numit la 1867. 5, dl Sion Gheorghe, ales la 1868. 6, dl Hașdêu Bogdan P., ales la 1877. 7, dl Quintescu Nicolae, ales la 1877. 9, dl Chițu Gheorghe, ales la 1879. 9, dl Negruzzi Iacob C., ales la 1881. 10, dl Tocilescu Gr. G., ales la 1890. 11, — (Loc vacant.) 12, — (Loc vacant.)

II. Secțiunea istorică 1, dl Bariț Gheorghe, numit la 1866. 2, dl Babeș Vincentiu, numit la 1866. 3, dl Urechia Vasile A., numit la 1866. 4, dl Ionescu Nicolae, numit la 1867. 5, dl Kogălniceanu Mihail, ales la 1869. 6, dl Melchisedec P. S. S. Ep., ales la 1870. 7, dl Odobescu Alesandru, ales la 1870. 8, dl Sturdza Dimitrie A., ales la 1871. 9, dl Maniu Vasile, ales la 1876. 10, dl Papadopol-Calimach A., ales la 1876. 11, dl Marian Simeon Fl., ales la 1881. 12, dl Marienescu At. M., ales la 1881.

III. Secțiunea științifică 1, dl Kretzulescu Nicolae, ales la 1871. 2, dl Aurelian Petre S., ales la 1871. 3, dl Ghica Ion, ales la 1874. 4, dl Ștefănescu Grigorie, ales la 1876. 5, dl Fălcoian Ștefan, ales la 1876. 6, dl Bacaloglu Emanoil, ales la 1879. 7, dl Brândză dr. Dimitrie, ales la 1879. 8, dl Poni Petre, ales la 1879. 9, dl Felix dr. Iacob, ales la 1879. 10, dl Teclu Nicolae, ales la 1879. 11, dl Porcius Florian, ales la 1882. 12, dl Cobălcescu Grigorie, ales la 1886.

*

MEMBRI ONORARI

M. S. Carol I, regele României, protector al Academiei Române, președinte onorar. M. S. Elisabeta, regina României (Carmen Sylva). A. S. R. Ferdinand, principe al României. A. S. R. Victor Emanuel de Savoia, principe regal al Italiei. 5, dl Grădișteanu Grigorie (București). 6, dl Popa Nicolae, episcop (Caransebeș). 7, dl Pușcartu cav. Ioan (Budapesta). 8, dl Silași dr. Grigorie (Cluș). 9, dl Gonata Ștefan (Basarabia). 10, dl Campeanu Petre (Iași). 11, dl Capellini cav. Giov. (Bologna). 12, dl Ascoli Graz. Isaiia (Milan). 13, dl Fröhner Wilhelm (Paris). 14, dl Bataillard Paul (Paris). 15, dl Avril bar. Adolphe (Paris). 16, dl Stanley of Alderley, Lord Henry (Londra). 17, dl Müller Max (Oxford). 18, dl Steenstrup I. S. (Copenhaga). 19, dl Tobler Adolf (Berlin). 20, dl Schuchardt Hugo (Graz). 21, dl Bock dr. Franz, (Aquisgrane). 22, dl Picot Emil, (Paris). 23, dl Mommsen Teodor, (Berlin). 24, dl Torma Carol, (Budapesta). 25, dl Grădișteanu Petre, (București). 26, dl Haynald cardinal L., (Kalocsa). 27, dl Hurmuzachi Nicu, (Cernăuți). 28, dl Ionescu Ioan, (Brad). 29, dl White Sir William A. (Constantinopol). 30, dl Brătianu Ioan C., (București). 31, dl Baillon H. (Paris). 32, dl Suruceanu Ioan Cassian, (Chișinău). 33, dl Iosif Naniescu I. P. S. S. mitrop. Mold. (Iași). 34, dl Petruszewicz A. S., (Lemberg). 35, dl Cecchetti B., (Veneția.)

*

MEMBRI CORESPONDENȚI

I. Pentru secțiunea literară: 1, dl Laurian D. A., (București). 2, dl Boiu Zaharia, (Sibiu). 3, dl Popescu Ioan, (Sibiu). 4, dl Densușianu Aron, (Iași). 5, dl Vulcan Iosif, (Oradea-mare). 6, dl Rosny Léon Prunol de, (Paris). 7, dl Iarnik Ioan Urban, (Praga). 8, dl Gane N., (Iași). 9, dl Bengescu Gheorghe, (Paris). 10, dl Esarcu Constantin, (București). 11, dl Bianu Ioan, (București). 12, dl Vergolici St. (Iași). 13, dl Burada Teodor, (Iași). 14, dl Lecomte du Nouy A., (București). 15, dl Naum A., (Iași). 16, dl Ionnescu-Gion G. I. (București). 17, dl Mărgărit Apostol, (Bitolia).

II. Pentru secțiunea științifică: 18, dl Densușianu Nicolae, (București). 19, dl Mădăruș Ioan M., (Blăș.)

20, Dl Legrand Emile, (Paris). 21, Dl Jung dr. Julius, (Praga). 22, Dl Slavici Ioan, (București). 23, Dl Vizanti Andrei, (Iași). 24, Dl Goldiș Ioan, (Arad). 25, Dl Suțu Michail, (București). 26, Dl Schuyler Eugen, (Molino di Sopra. Alesio. Italia). 27, Dl Codrescu Teodor, (Iași). 28, Dl Kalenderu Ioan, (București). 29, Dl Onciul dr. D. (Cernăuți). 30, Dl Xenopol A. D., (Iași). 31, Dl Broșteanu P., (Reșița). 32, Dl Erbicănu Constatin, (București). 33, Dl Kaluzniacki dr. Emil, (Cernăuți). 34, Dl Odhner C. T., (Stockholm).

III. Pentru secțiunea științifică: 35, Dl Bobescu C. F., (București). 36, Dl Haret Spiru, (București). 37, Dl Hepites Stefan C., (București). 38, Dl Janka Victor, (Budapesta). 39, Dl Kanitz August, (Cluș). 40, Dl Petrescu dr. Zaharia, (București). 41, Dl Suțu dr. Alesandru, (București). 42, Dl Istrati dr. C., (București). 43, Dl Babeș dr. Victor, (București). 44, Dl Culiănu N., (Iași). 45, Dl Gogu Constantin, (București). 46, Dl Rômniceanu dr. Gr., (București). 47, Dl Assaky dr. G., (București). 48, Dl Kalinderu dr. N., (București.)

Serbarea unui regiment românesc.

— In Arad la 23 martie. —

Ca in tot anul, așa și in anul acesta, a serbat regimentul c. r. de inf. nr. 33, care se întregese din Arad și giur și constă maioritatea covârșitoare din români, zilele memorabile ale luptelor gloriose dela Mortara și Novara, într'un mod solemn.

Fiind timpul nefavorabil, s'a intrelăsat eșirea regimentului întreg pe locul de paradă al fortăreței, dar s'au prezentat dela fieșce care companie deputații din 20 soldați, întreg corpul de ofițeri și amployați militari, sub conducerea comandantului de fortăreță, a generalului Cronenbold, vre-o câțiva veterani cari au participat in personă la acele lupte și un public numeros din oraș, in biserica fortăreței.

După serviciul divin, celebrat prin capelanul militar, la care și musica militară a luat parte, a pășit comandantul actual al regimentului, colonelul de Kercek, inaintea catafalcului ridicat in memoria celor căduți in acele lupte, și a rostit in limba germană câtră ofițeri și soldați, un discurs, esplicând insemnătatea zilei; — tot in acel sens a vorbit căpitanul de Herbay in limba română și căpitanul Baitz in limba maghiară.

*

Acum voi să reproduc pe scurt discursul ținut in limba română:

»Soldați! — Astăzi sunt 42 de ani, de când inaintașii voștri au avut onorea a servi in șirurile regimentului nostru, sub a căruia steag falnic au serbșit fapte de eroism, admirate de intręga armată și care istoria cu litere strălucite le-a notat. In luptele dela Mortara și Novara au dat ei dovadă, că sunt demni de străbunii lor glorioși și șciu a-și sacrifica viața pentru patrie și împărat.

Feldzeugmeister Graf Gyulai, posesorul de atunci al regimentului, a dat ordinul, ca: »in tot anul la 23 martie, ca semn de pietate, să se celebreze un serviciu divin pentru sufletele acelor eroi, cari nu au fost așa de fericiți — ca ceialalți camerași ai lor — a-și mai imbrățișă mamele, nevestele și surorile lor, ci ș-au aflat mörtea de eroi pe câmpiile bătăliei;

să se reamintescă numele acestora, cât și a celor bravi cari au escelat prin fapte extraordinare de eroism;

mai departe a dispus să se impartă interesele unei donațiuni la suboficieri și soldați cei mai bravi, cari servesc de present.*

In sensul acestei ordinațiuni ne-am strins aici și voi in scurt a ve enară evenimentele gloriose dela Mortara și Novara.

Sub conducerea gloriosului beliduce Feldmarschal Graf Radetzky trece armata noastră Tessinul și inainteză in 21 martie 1849 cu corpul al doilea de armată, inaintea divisiunea arhiducelui Albrecht spre Mortara. Una dintre colonele ordonate pentru atacarea pozițiunei inimicului, constând din I și al II-lea batalion al regimentului nostru, sub comanda colonelului de Benedek, ia cu asalt, după o luptă crâncenă, acea pozițiune și urmăreșce inamicul prin stratele Mortarei, pân' ce soseșce la »Porta Alesandria« unde ridică baricade. Eră deja intunec când deodată zăreșce colonelul Benedek multe trupe inimice la spatele sale. Colonelul Benedek dispunea d'abiă de 150 de soldați, dar fără hesitare întorce frontul, in cepe focul și apropiindu-se la 50 pași de inamic, îl provocă să depună armele. Inimicul necunoscând situațiunea adevărată, primeșce provocarea și 60 de ofițeri cu 2000 de soldați depun armele. Cu acest act s'a sfărșit lupta.

In 23 martie 1849, inainteză al doilea corp de armată spre Novara, cu divisiunea arhiducelui Albrecht nainte. Regimentul eră la aripa stângă a divisiunei. Cu un inamic de patru ori mai tare se luptă al doilea corp, pân' ce târșiu după amăzi sosesc celelalte corpuri intru ajutor. Lupta devine generală și după marș perderi își stränge colonelul Benedek șirurile rărite ale regimentului și cu o vehemență nespusă, inainteză spre maierul »La Bicocca«, pozițiunea cea mai puternică a inimicului. După o luptă indelungată și crâncenă și planteză bravii soldați steagul lor falnic pe mureii maierului, iară inimicul amar bătut e constrins, trei zile mai târșiu, a legă armistițiu, căruia îi urmă pacea.

Soldați! Aceste fapte eroice dovedesc destul de lămurit cum au șciut inaintașii voștri a-și implini datoriele lor. Sunt convins, că și voi, ca urmașii acelor bravi soldați, in ora când pré grațiosul nostru împărat și rege va apelă la brațele vōstre vengeōse, inflăcărati de sacra iubire de patrie, ve veți stränge sub steagul mărș al regimentului și veți dovedi lumii, că și voi șciți muri pentru patrie și împărat.*

După discursurile ținute, s'a dat cetire numelor celor căduți pe câmpul de onōre, cât și a celor cari au fost decorați; după aceea s'a distribuit fundațiunea contelui Gyulay, premii de câte 25, 15 și 5 fl. la suboficieri și soldați cu conduita cea mai bună.

La amăzi s'a intrunit întreg corpul de ofițeri, in frunte cu generalul Cronenbold, la un banchet, la care s'a ținut mai multe toaste inflăcărate; in decursul banchetului a esecutat capela militară mai multe piese, intr'altele și câteva româneșci.

După amăzi la 3 ore au arangiat soldații mai multe producțiuni comice, la care a asistat cu viuă plăcere un public förte numeros din oraș și cetate.

Intre diferitele grupe costumate care ni s'au prezentat, amintesc: »Rentörccerea lui Iulius Căsar după un reshel glorios«, »o nuntă turcscă«, »gazda intörșă«, »un despărțemēt de tartari«, »friseuri din Paris«, »gazda nęgră«, »circus mobil à la Merkl« și m. a.

Fuga, in ajustare completă, cu rōba și in sac, la care a participat dela fieșce care companie un soldat, a făcut soldaților cât și publicului un haz extraordinar. Aceste producțiuni, adevărat militare, s'au sfărșit cu ridicarea a doue balōne in aer, iar publicul s'a depărțat incântat de umorul dovedit de soldații români.

S

Compositorul și lăutarii.

— Vezi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Intocmai ca literatura scrisă, pornită din cea populară, astfel și muzica clasică își are temelii în popor. Nu poate să fie nici un compozitor bun, care să nu cunoască muzica populară; nu este nici unul, care să nu-și fi luat inspirațiunea din muzica populară.

Cetim în biografia marilor compozitori, că de multe ori s'au dus anume să asculte pe lăutarii mai buni, să studieze adevăratele motive naționale și că au petrecut în mijlocul lor momente neuitate.

Astfel Liszt, cu ocaziunea concertelor sale la Iași, a ascultat cu entuziasm pe Barbu Lăutarul și 'n culmea emoțiunii sale, l'a sărutat în frunte.

Ilustrațiunea din nr. acesta înfățișează pe marele compozitor german Francisc Schubert, în mijlocul lăutarilor dela țară, ascultându-i transportat de impresiuni artistice și însemnându-și motivele originale.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare. *Di A. D. Xenopol* peste câteva zile va scote de sub tipar volumul al 4-lea din lucrarea sa »Istoria Românilor.« — *Di Caton Theodorian* a publicat la Craiova un volum de novele, sub titlul: »Petale«; volumul se deschide prin o »Scrisoare către autor« de dl Al. Macedonsky. — *Peneș Carcanul* și alte poezii ale lui Alecsandri s'au tradus și în limba sârbescă. — *Di D. V. Păcățian* a publicat la București o broșurică intitulată: Chestiunea filoxerei. Un cuvânt către protectorii și cultivătorii de vie.

✧ **Astra.** O cartă interesantă și frumoasă ne-a sosit dela București, din librăria Sococ et Comp. Un roman de 376 pagine, intitulat »Astra« de Dito și Idem. Se știe, că sub aceste pseudonime se ascund două scriitoare bine cunoscute: Carmen Sylva și Mite Kremnitz. Augusta scriitoare, care a publicat atâte scrieri beletristice de valoare, de asta-dată a scris un roman în companie. Nu putem ști, care câtă parte are din lucrarea comună; vedem înse, că și subiectul acestui roman este o femeie nenorocită, figură pe care o întâlnim aproape în toate scrierile Carmen Sylvei. Într-o istorie a nenorocirii, prin care din când în când străbat rațele drăgălașe ale veseliei momentane, ni se zugrăvește cu atâta sentiment, gingășie și farmec, încât nu bucurăm intrerumpem lectura. Caracterele bine situate, prin peripețiile dramei ce se desfășoară înaintea noastră, ni se impun ca niște adevărate ființe organice, care cugetă și fac. Totul este un tablou scos din viața reală. Traducerea în românește de dl Gion, e cât se poate de reușită; în ea găsim totă mlădierea limbii noastre, nu observăm de fel că e traducere. Tiparul, edițiunea de lucș, nu lasă nimic de dorit. Preț 4 lei.

✧ **Jubileul „Convorbirilor Literare.“** Anul acesta cunoscuta revistă »Convorbiri Literare«, care se publică sub direcțiunea dlui Iacob Negruzzi, a intrat în al 25-lea an al existenței sale. Nici o altă lăie științifică sau literară din România n'a ajuns încă o viață așa de lungă. Numai societatea »Junimea« din Iași, cu mișcarea literară ce a produs în România; pe de alta parte, numai perseverența și zelul dlui Iacob Negruzzi și iubirea sa adâncă și desinteresată pentru literatura națională, au fost în stare să însușească unei publicațiuni literare-științifice o viață așa de îndelungată și de bogată. Acest mare eveniment literar se va serba la Iași, în cursul acestui an, printr'un banchet, la care vor lua parte toți membrii fondatori ai societății »Junimea«, precum și alți colaboratori ai »Convorbirilor Literare.«

✧ **Premii și ajutoare.** Cu ocaziunea adunării generale a Societății geografice române din București, principele Ferdinand a oferit un premiu de 1000 lei, pentru un dicționar geografic al județului Bacău. Societatea »Dacia-România«, sub președințiunea prințului Dimitrie Ghica a oferit asemenea 1000 lei. Dl C. Cornescu din partea »Clubului Regal« a dat 500 lei. Dnii Mih. Balș, Maior Mares, Solomon, Halfon au oferit fiecare câte 500 lei.

✧ **„Sărutările“,** de Jean Second, traducere de I. S. Spartali, este titlul unui mic volum dintre cele mai elegante, apărut acum la București în ediție de bibliofil. Prețul unui exemplar 2 lei. Se vinde numai la redacțiunea diarului »Adevărul.« În provincie se expediază numai după trimiterea costului prin mandat poștal sau mărci de scrisori.

✧ **Diare noue.** *La Paris* va apăre în 3/15 mai un diar în limba română, sub titlul: »România Viitoare« și sub conducerea dlui M. din Ardeal. — *Radicalul* se numește un nou organ de publicitate apărut de curând la Iași.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

✧ **Reprezentățiunile teatrale române în Viena.** Amu anunțat și noi, că artiștii Teatrului Național din București vor da la veră câteva reprezentațiuni în Carl-Theater la Viena. Acuma putem s'adaugem, că contractul s'a subscris de ambele părți. Conform contractului, trupa dirijată de dl Manolescu, va da reprezentațiunile sale în luna lui iunie. Se vor juca piesele: »Hamlet«, »Romeo și Julieta« de Schakespeare, »Eva« de Richard Voss, »Intrigă și amor« și »Brigandii« de Schiller, »Maitres des Forges« de Georges Ohnet, »Arria și Masalina« de Wilbrandt, »Narcis« de Brachvogel; din literatura dramatică română se vor juca: »Fântâna Blandusiei« de V. Alecsandri și »Năpastea« de I. L. Caragiale. Diarele din Viena publică elogiuri la adresa dnei Aristița Romanescu și a dlui Gr. Manolescu. Păcat că dl Notara nu va fi în trupă. Dsa va merge pe timpul acela la Paris.

✧ **Teatrul din Iași.** »Drapelul« din Iași scrie: Aflăm cu deosebită plăcere, că distinșii artiști dramatici dl Grigore Manolescu și dna Aristița Romanescu vor sosi în curând în orașul nostru, pentru a da în circuit Sidoli o serie de 15 reprezentațiuni. Repertoriul se compune din următoarele piese: Narcis, Eva, Hamlet, Romeo și Julietta, Fedora, Kean, Mândrie și Amor, Francesca dela Rimini, Sullivan, Nerone, Dama cu camelii etc. etc. După cum aflăm, dl Manolescu va crea la noi rolul din »Marele Galeotto«, renumită dramă de José Echegaray, trad. de S. I. Grosman.

✧ **Concertul din Oravița,** dat de corul bisericesc gr. or. din Oravița-română, la 3/15 martie, sub conducerea zelosului dirigent George Jian, după cum ni se scrie, a avut o reușită peste așteptare. Cvartetele din programul anunțat în nr. 8 al foii noastre, s'au cântat precis, iar piesa »Vlăduțul mamei« s'a jucat cu multă desteritate. În deosebi a escelat dșora M. Țunea, fiica învățătorului G. Țunea din Varadia. Laudă se cuvine zelului neobosit al tinerului învățător G. Jian, învățăcel al profesorului T. Burada din Iași, carele a pus totă priceperea sa în ale muzicii și totă străduința sa, spre a mulțumi publicul.

✧ **Di Dumitru Dinicu,** cunoscutul violoncelist din București, a cântat de curând cu mare succes într'un concert la Viena, în sala Bösendorfer, în fața unui public de elită.

✧ **Corurile vocale din popor.** *La Coșteiu* tinerimea plugarilor români a dat sâmbătă la 9/2:

ducțiune musicală, cântând felurite cvartete și jucând în sfârșit comedia »Cuiul din casă« de V. Alecsandri. — *La Ciuchiciu* corul vocal român a arangiat la 5 martie n. sub conducerea învățătorului I. Belca o producțiune în cvartete, după care s'au jucat piesele: Cisla, Șoldan vitézul, Vivandiera și Ioan Papușarul. — *La Capolnaș*, la stăruința preotului Ioan Micu, s'a înființat un nou cor vocal în popor, care a și cântat în biserică. — *Corul din Ecica-română*, înființat de curând la inițiativa dlui Valeriu Ghiladon și cu spriginul dlui Nicolae Magdu, a dat la 11 martie n. un concert în care s'au cântat cvartete de Mureșan, Cupșa, Humpel și s'au declamat poezii de I. Grozescu, Boliac și Iosif Vulcan. — *La Secaș*, în comitatul Caraș-Severin, la indemnul învățătorului gr. c. de acolo, tinerimea a format un cor vocal.

Piese musicale noue. La Ferdinand Táborzky în Budapesta au apărut: »Glückliche Stunden«, polca-mazurca, de Ios. Neugebauer, prețul 75 cr. — »Ne m'oubliez pas«, vals, de Ios. Neugebauer, prețul 1 fl. 20 cr. — »Hat eredei magyar dal« de Kövér Miklós, prețul 3 fl.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Fondurile școlare năședene. »Școla Română« publică o corespondență, din care scotem următoarele: Trei fonduri școlare avem noi grănițerii dela Nășed, 1, *Fondul școlar central*, din care se susține gimnaziul, școla normală de băieți și școla de fetețe din Nășed, școlele normale din Borgo-Prund și Monor și s'au mai susținut până 'n anul trecut și 3 școle triviale (în Sângeorgiu, Telciu și Zagra.) Acum acestea s'au desființat și noile statute ministeriale au mai pus pe lista de descrițiune și școlele normale din Borgo-Prund și Monor, pentru că n'avem bani a le ține pe tote. — 2, *Fondul de stipendii*, din care pân' acuma s'au împărțit an de an stipendii în suma de 5, 6, și 7 mii, dar numai la fiii de grănițeri. Novele statute acordă stipendii și acelor, cari pe timpul când grănițerii ș-au format fondul acesta, n'aveau drept nici să stea pe teritoriul regimentului decât 24 de ore. — 3, *Fondurile școlilor sătești*, aceste au fost administrate până mai anțerț la un loc în Nășed; fostul comite suprem, br. Bánfy, a dispus ca fondurile aceste să trecă în administrațiunea episcopului din Gherla; atunci grănițerii au făcut cu episcopul învoierea, în urma căreia s'a instituit în Nășed o comisiune anume, care să administreze aceste fonduri. Bánfy stăruia înse, ca fondurile să mērgă la Gherla. Grănițerii ținură la hotărîrea lor, ca fondurile să se administreze acasă. Atunci episcopul a pretins și el ca fondurile să se administreze în Gherla, contrar'le va predă guvernului. În cauza acesta s'a ținut în 20 ian. o adunare la Nășed, care a susținut starea de pân' acuma, iar când episcopul n'ar primi hotărîrea acesta, proprietarii să-și ducă fondurile acasă și să le administreze acolo.

Pentru sinodul arhidiecezan din Sibiiu s'au ales deputați din cler: în cercul Sibiiu archimandritul și vicarul arhiepiscopesc dr. Ilarion Pușcariu; în cercul Seliște directorul seminarial Ioan Hannia; în Alba-Iulia redactorul »Telegrafului Român« Nicolae Ivan, în Deva protopresbiterul din Sibiiu Ioan Papiu, în Turda protosincelul Nicanor Frateș, în Cluș adm. prot. Tului Roșescu, în Brașov protopresb. Ioan Popescu.

Liga pentru o școlă din Ardeal. »Românul« află că comitetul Ligei, pentru a răspunde chemării sale, a dăruit o însemnată sumă pentru ridicarea unei școli într'o mare comună din Ardeal, unde adminis-

trația a amenințat parochia română, că, decă acum în primăveră nu va dărēmă vechea școlă și nu va clădi alta, va face statul școlă din banii comunei, cu limba de propunere înse maghiară. Preotul care a umblat prin București a strînge bani, a adunat în trei zile o sumă din care școlă se va putē construi. Pretutindeni el a fost intimpinat cu bună voință și nimeni nu l'a lăsat să plece cu mâna golă.

CE ENOU?

Solri personale. *Regele Carol I* a trimis comitetului arangiator al halului și concertului românesc din Cluș 200 lei. — *Patru deputați români* s'au ales în Bucovina pentru senatul imperial din Viena și anume dnii: Eudociu Hurmuzachi, Ion Lupul, br. Victor Styrcea și Ioan Zurcan.

Esposiția locală din Caransebeș. Esposiția locală din Caransebeș, arangiată de Reuniunea femeilor române de acolo, s'a deschis la 1 martie prin dna Maria Roman, presidenta reuniunii. Dna Ana Velovan ținū o cuvântare intimpinată cu aplause, accentuând, că și țeranca română ia parte la acesta esposiție prin industria sa casnică. Pr. Ssa dl episcop diecesan Nicolae Popea ancă a rostit câteva cuvinte, salutând cu bucurie întreprinderea damelor române din Caransebeș. »Cu privire la obiectele espuse, scrie »Fôia Diecesană«, amintim de astadată, că ele sînt lucruri din sfera industriei de casă, făcute și espuse cele mai multe de țeranțele noastre, la care sînt exclusiv forme românești; mai puține obiecte sînt din partea inteligenței, în ale căror torme este forțe reprezentat elementul străin. Tote obiectele de industria de casă sînt espuse în sala cea mare a comunității de avere, care înse s'a arătat pre mică pentru mulțimea obiectelor trimise, la ce comitetul nu se așteptă. În alta chilie sînt espuse 34 de tablouri de pictură în oleiu, lucrăte de generalul Guran (născut în Almaș în Borlovenii-Vechi); de Ign. cav. de Iacobiciu; de dr. N. Gerzeticu; de frații Mihaiu și Alesandru Biju și de dr. Iul. cav. de Pușcariu. Aceste tablouri represintă portrete, peisage și fructe. Meritul pentru acesta pre frumôsă și interesantă esposițiune este al dnei Ana Velovan, care a conceput idea, și al comitetului Reuniunii femeilor, care a primit și a executat acesta idee salutară, spriginită de întregul public din oraș și din pregiur cu cel mai viu interes.

Intrunirea agricolă din Sadu, ținută de Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu, în duminica trecută, a reușit forțe bine. Din Sibiiu, scrie »Tribuna«, afară de membrii comitetului, au luat parte dl Zach Boiu, din impregiurime dl Sabin Barcian cu înșii sei dela economia de instrucțiune din Reșinari, proprietarul George Dordea din Bungard. Intrunirea a fost presidată de dl Dumitru Comșa, carele în cuvântul de deschidere a arătat scopul reuniunii; apoi vorbi despre ținerea vitelor și despre trifoiu. Mai luară cuvântul dnii George Dordea, Simțion, Zacharia Boiu și Const. Popovici, esplicând poporului scopul reuniunii; 16 enși se și inscriseră ca membri. Apoi s'au împărțit între popor scrieri agricole compuse de membrii reuniunii.

Un sat nimicit de foc. Comuna română Iosașel, în comitatul Arad, lângă Crișul alb, în 7 martie mai tōtă a ars. Focul a isbucnit din castelul proprietarului Adolf Wauer; fiind vânt mare, s'a intins repede peste tot satul și au ars 93 de case dimpreună cu tote clădirile aparținătoare; între ele casa parochială, școlă, casa comunală; numai vr'o 18 case s'au putut mântui. Pr. Ssa părintele episcop Ioan Mețian a tri-

mis îndată pentru ajutorarea nenorociților 100 fl., iar classa inteligentă română din Arad a colectat tot spre scopul acela peste 200 fl.

Un contra-memoriu. Studenții universitari maghiari din Budapesta au ținut în săptămâna trecută o adunare, în care au decis, ca la memoriul studenților universitari din București să răspundă prin un contra-memoriu tipărit în limba germană și franceză, pe care apoi să-l trimită universităților din străinătate. Universitarii maghiari din Cluș s'au alăturat și ei propunerii, și în focul entuziasmului, au ars în piața un esemplar al memoriului român și câte un număr din „Tribună” și „Gazetă.”

Institute de credit și economii. *Victoria* din Arad, care va ține adunarea sa generală în 30 martie, ș-a publicat bilanțul, din care scotem următoarele date: capitalul social 100,000 fl., circulațiunea 395 238 fl., profitul curat 13,464 fl. 92 cr. — *Ardeleana* din Orăștie ș-a ținut adunarea generală în 22 martie. S'a raportat, că direcțiunea a ales președinte pe dl dr. Ștefan Erdélyi, vicepreședinte pe dl Iosif de Orbonaș, director pe dl dr. Ioan Mișu, avocat pe dl Samuil Pop, prim-comptabil pe dl Aurel Popovici-Barcian, vicecomptabil pe dl Petru Belei, oficial pe dl Toma Haneș. Institutul progresază. Anul trecut ș-a cumpărat o casă în piața cea mare. Profitul curat de 14,101 fl. 21 cr. s'a împărțit astfel: dividendă la acționari 7500 fl., fondul de rezervă 3456 fl. 12 cr., tantiemă la oficiali 310 fl. 52 cr., fondul de pensiuine al funcționarilor 577 fl., repararea casei institutului 1123 fl., profit în contul anului viitor 379, scopuri filantropice și culturale 725 fl. 57 cr. și anume casine din Orăștie 200 fl., protopopiatului gr. or. și gr. c. din Orăștie câte 100 fl., ~~despărțimentul~~ Asociațiunii transilvane 100 fl., nenorociților prin foc 50 fl., restul pentru școle. — *Speranța* din Borgo-Prund, care ș-a ținut adunarea sa generală la 28 februarie, ne-a trimis raportul seu către adunarea generală. Circulațiune 17,010 fl. 65 cr., profit curat 793 fl. 66 cr.; director executiv dl dr. N. Hanganuț.

Soiul source. *Refugiații din Bosnia și Hertegovina*, după cum se scrie din Belgrad țiarului „Moskovskija Viedemosti”, au redigiat un memorand, în care se ocupă cu situațiunea actuală a provinciilor ocupate, și cer, ca Austro-Ungaria să redea aceste provincii sultanului turcesc. — *Românii se duc în America!* Din Abrud se scrie „Tribune”, că țilele trecute au plecat câțiva locuitori din Roșia-montană și din comuna Mogoș, în America; la primăveră vor plecă mai mulți. — *Universitarii români din Cluș*, cari au fost condamnați de poliția de acolo la pedepsă de câte 5 fl., pentru că au fluerat piesa jidovăscă „Nunta din Valeni”, au apelat atunci la consiliul municipal, acesta a transmis actele la tribunal, căci a găsit a se fi comis un delict de agitare; acum tribunalul, negăsind un astfel de delict, a innapoiat afacerea la magistrat.

Necrológe. *Ana Ghibu*, soția dlui Ioan Ghibu, protopresbiter și profesor la seminarul Andreian din Sibiu, a încetat din viață la 11/23 martie, în etate de 41 ani; o jeleşce soțul cu fiul seu minoreu Valeriu; *Sabia PISO*, protopresbiter greco-oriental, cu soția sa Ana, Pompiliu PISO cu soția sa Septimia și văduva Elisabeta Colbasi născ. PISO, ca frați; *Ioan RUSU*, protopresbiter gr. cat. în Sibiu, *Ioan PAPIU*, protopresbiter gr. or. în Sibiu, văduva Ana PISO născ. Crișan, *Elisaveta Ghibu* măr. *Stoicuța*, *Raveca Ghibu* măr. *Bogdan*, *Simeon Ghibu*, preot, și *Avram Ghibu*, econom, ca cumnați și cumnate; *dr. Octavian RUSU*, avocat, cu soția sa *Alesandrina* născută *Șuluț* de Cărpeneș, *Constantin Colbasi* și soția sa *Valeria*, dr.

Vasile Bologa, profesor, și soția sa *Emilia*, dr. *Papiu*, dr. *Iustin Colbasi*, Sever, *Valeria*, *Dora* și *Octavia Colbasi*, *Sabina* cu soțul ei *Alimpu Oprea*, preot, *Adelina*, *Silvia*, *Septimia*, *Pompiliu* și *Liviu PISO*, *Talia*, *Clelia* și *Simeon PISO*, ca nepoți și nepoțe etc. — *Macedon Majorian*, paroc gr. c. în Nepos, a încetat din viață la 4 martie, în etate de 76 ani. — *Basiliiu Matora*, paroc gr. or. în Cămpeni, a reposat acolo la 16 martie, în etate de 67 ani, lăsând în jale o mulțime de rudenii. — *Teodora Popa n. Fap*, soția dlui *Alesandru Popa*, preot român gr. c. în Petrôsa, a reposat la 13 martie în etate de 45 ani. — *Ioan Popovici*, preot gr. or. în Soșdia, a murit la 4/16 martie, în etate de 75 ani.

Călinđarul săptămânei.

Țiua sept.	Călinđarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. a 2 din post.	Ev. dela Marcu c. 2, gl. 2, inv. 10.		res. ap.
Duminecă	17 Ț Cuv. Alexie	26 (+) <i>Pasci</i>	5 46 6 25
Luni	18 Par. Chiril	30 (+) <i>Guido</i>	5 44 6 26
Mărți	19 Mart. Cris. și Darie	31 <i>Amos</i>	5 51 6 28
Mercuri	20 SS. uciși în m. Sava	1 <i>Arilu</i> <i>Hugo</i>	5 39 6 30
Joi	21 Par. Jacob	2 <i>Francisc</i>	5 36 6 31
Vineri	22 Mart. Vasilie	3 <i>Richard</i>	5 33 6 32
Sămbătă	23 Cuv. Nicon	4 <i>Ambrosiu</i>	5 35 6 33

Fondată în 1850.

CAROL DELL' ORTÓ

negustorie de sēmēțe, la „Cununa Verde”
sēmēțe economice, de grădini și de flori.

Am onōrea a recomandă onorab. public economical sēmēțele mele de lucernă francesă și ungu-résoă lipsită de tortotel, sēmēțele de trifoiu roșu stirlian, asemenea veritabilele și de nou imbunătă-țitele sēmēțe de napi de nutreț *Doblos oberndorfian*, de soiul oel mai plăcut, de mărimea unei stiele urieșe, semilungureți, pentru cari garantez.

Am la dispoziție sēmēțe de ierbă engleză, care se pōte costi de trei ori, de pajște și mestecătură de ierbă decorativă.

Așteptând cu cea mai mare promptitudine comānde de onorab. public economical, rămān

cu stimă deosebită

Carol Dell' Ortó.

Oradea-mare, piața St. Ladislau, casa Kovács.

La dorință trimit franco contocurenturi ilustrate. Comānde provinciale se efectuează repede și punctual; la comānde mai mari nu se compută spese de împachetare.

(3)

2—3.